

[Glistrup]

tager det op til seriøs gennemlæsning og ikke bare, når vi mødes efter Nordisk Råd, automatisk stemmer imod forslaget ved tredje behandling, fordi de tror, at når det kommer fra fremskridtspartiet, så er det nok ikke noget som helst værd.

Det gælder om, at vi alle sammen bidrager til, at vi får grundlaget for at føre indkomstpolitik, og i folketinget er det forslag, vi her har til anden behandling, det eneste forslag, som er fremsat med henblik på at skabe et fundament for at få ført en rimelig indkomstpolitik. Derfor sker der her ved anden behandling ikke nogen uoprettelig skade med hensyn til det indkomstpolitiske, men der er grund til, når forslaget passerer her ved anden behandling, at råbe vagt i gevær: tænk jer nu om i den næste halve snes dage, for at vi kan få det rigtige resultat, når tredjebehandlingsdagen indtræder!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 3, således ændret, og § 4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om en undersøgelse af visse forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet.

(Lovforslag nr. L 64. Fremsat 22/1 82. Første behandling 3/2 82. Betænkning 18/2 82).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforlaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Svend Erik Hovmand (V):

Under førstebehandlingen i denne samling af dette lovforslag sagde jeg på venstres vegne, at vi under alle omstændigheder ville tage initiativ til at sikre, at kommissionsdomstolsbehandlingen også kom til at omfatte tiden frem til lovens ikrafttræden.

Vi har i udvalget arbejdet med dette spørgsmål, og jeg er glad ved at kunne konstatere, at der er et flertal i udvalget, der støtter ændringsforslaget, der går ud på, at kommissionsdomstolen endvidere skal undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold i post- og telegrafvæsenet i tiden efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden. Vi finder, at det er overordentlig væsentligt, at der ikke kan sættes nogen spørgsmålstejn, efter at domstolsarbejdet er afsluttet, og derfor er vi taknemlige for, at der i udvalget har kunnet samles et bredt flertal bag venstres synspunkt. Vi håber, at vi ved afstemningen om et øjeblik vil få en endnu større tilslutning end det, udvalgsflertallet her er udtryk for.

Waldorff (VS):

VS går ikke bare ind for åbenhed om postsagen. Vi går ind for en så vidt muligt total blottæggelse af, hvad det er, der foregår og er foregået, og det gælder alle ting specielt i forbindelse med forholdene omkring postterminalen. Det gælder også det misbrug af overarbejde, som har fundet sted, og som vi også mener skal undersøges til bunds. Derfor kræver det selvfølgelig nogle forklaringer, når vi nu vil stemme imod nedsættelsen af denne kommissionsdomstol.

Vi argumenterede lidt omkring det ved førstebehandlingen, og hovedpunktet er: hvad betyder det, når man i dette lovforslag siger, at kommissionsdomstolen skal tage udgangspunkt i rigsrevisionens beretning og i statsrevisorernes bemærkninger til denne be-

[Waldorff]

retning? Ja, det betyder efter vores opfattelse, at man får en fuldstændig skæv indgang til problemerne i forbindelse med det, som er det centrale, nemlig postterminalen.

Der står i lovforslaget, at man skal tage udgangspunkt i denne beretning, og hvis man går den efter i sømmene, ser man, at der er tre ting, beretningen fokuserer på.

Den første ting, som er meget central, er en generel kritik af budgetstyringen og budgetkontrollen i post- og telegrafvæsenet. Det er selvfølgelig noget, der er grund til at undersøge.

Den anden ting er straks mere problematisk. Den drejer sig om, at der ikke har været tilstrækkelig kontrol med ressourceforbruget, med arbejdsgangen, med produktiviteten, med, hvor mange breve der var i kasserne, og den slags ting. Det er så spørgsmålet, hvad det er for en type kontrol, man skal interessere sig for. Det er bemærkelsesværdigt, at denne beretning, som ellers er meget omfattende, overhovedet ikke nævner det groteske kontrolsystem, som faktisk findes inden for postvæsenet. Der findes næppe noget sted i verden, hvor der er så få indianere i forhold til så mange høvdinger, og det hænger sammen med opbygningen af tjenestemandssystemet, hvor man skal have advancementspladser til alle tjenestemænd. Det betyder, at for hver 10 postarbejdere eller menige postbude, der står og laver et arbejde, er der 2 til at rende rundt og kigge dem alle sammen i nakken for at se, om de nu også gør noget hele tiden. Samtidig er dette ledelsessystem og dette hierarki af en sådan art, at der opstår en utrolig mængde utilfredshed og gnidninger omkring selve ledelsessystemet og kontrolsystemet, overvågningen af de ansatte. Det nævnes overhovedet ikke i denne beretning.

Den tredje ting – og det er i virkeligheden det, alle interesserer sig for, når man diskuterer det herinde – er produktivitetsudviklingen. Man har kunnet tælle breve op i nogle kasser og har fundet ud af, at de ansatte lavede meget mindre, end man ville have de skulle lave, og meget mindre, end man troede de ville lave. Det fører frem til den konklusion i beretningen, at det, man skal se på, er budgetforhold og ledelsesforhold, og hvorfor de ansatte ikke laver mere, end de gør.

Det, der er det gale ved konklusionen i denne beretning, er, at den slet ikke går ind

på årsagerne til bl. a. den lave produktivitet i postterminalen. Den går i virkeligheden heller ikke ind på, hvorfor der er så mange fejl i forbindelse med ledelsessystemet og i det hele taget ledelsen af driften. Der er ikke nogen, der interesserer sig for, om selve tjenestemandssystemet og hele det absurde advancementsystem kunne give noget af forklaringen. Det er der ikke nogen der rejser som et spørgsmål. Det går ikke ind i de centrale årsager til, at postterminalen formentlig er den største fejlinvestering, der er sket de sidste 20–30 år herhjemme. Det kan endda overgå Asnæsværket flere gange.

Der er ikke i beretningen nævnt noget om, hvilken betydning transportsystemets fejlagtige planlægning og dårlige funktion har haft for produktiviteten. Det er heller ikke nævnt, at postterminalen er planlagt på en sådan måde, at den har et energiforbrug, der svarer til en mellemstor provinsbys, et andet element i fejlinvesteringen. Det er heller ikke nævnt, at alle disse ting samt ledelsessystemet har betydet, at arbejdsmiljøet er virkelig katastrofalt dårligt på postterminalen.

Der er helt elementære ting i forbindelse med arbejdsmiljøet og tilrettelæggelsen af arbejdet, som er gjort forkert, og som kunne have været undgået, hvis ikke det var sådan, at postvæsenets ledelse er befængt med en ren herrefolksmentalitet og anser det for nedværdigende at skulle diskutere tilrettelæggelse af arbejdsgangen med postarbejdere og menige postbude.

Nogle konkrete eksempler på ting, som er lavet forkert på postterminalen, og som man ikke ville løbe ind i andre steder, i private virksomheder, hvor man ved, at man kan risikere, at det koster penge: noget helt elementært som, at fodstøtterne ikke må falde ned, så de ansatte falder ned og får skadet arme og ben og hals og sådan nogle ting, er lavet forkert på postterminalen. Det har man lavet om nu, fordi man indså, at det var en fejl. Hele indretningen af lyset i postterminalen må man lave om, fordi man er klar over, at det ødelægger folks øjne, sådan som det er indrettet; det kunne også være undgået. Reolindretningen er lavet forkert, det anerkender man også i dag. Hele transporten af posten fra det ene sted til det andet er brudt sammen og har måttet udføres manuelt, fordi det ikke har været ordentligt planlagt. Det skal også laves om nu, og der sidder en ar-

[Waldorff]

bejdsgruppe, som tager fat på alle disse ting. Der bliver tale om temmelig betydelige investeringer, fordi det oprindelige projekt var en fejlinvestering, fordi det var elendigt planlagt.

Disse ting er ikke kommet frem i beretningen fra rigsrevisionen. Det er heller ikke kommet frem i rigsrevisionens beretning, at der er arbejdsmiljøproblemer for masser af ansatte. De får bl. a. eksem og må henvises til rigshospitalets arbejdsmedicinske klinik. Man har heller ikke bemærket . . .

Formanden:

Der er voldsom uro overalt i salen.

Waldorff (VS):

. . . at allergiproblemet allerede er meget stort på postterminalen. Man har heller ikke bemærket, at der er et meget stort antal luftvejssygdomme. Det hænger sammen med afgasning fra bygningen, men også fra de materialer, man har brugt til brevbakker og sådan noget. Det er heller ikke nævnt, at der er et meget stort antal skulderskader og rygs-kader på grund af reolernes indretning.

Det er alle de ting, rigsrevisionens beretning er gået flot hen over og overhovedet ikke har skænket en tanke; i stedet slår man kun ned på produktiviteten.

Ja, siger man så, men der er jo ikke noget i vejen for – det er faktisk blevet sagt af justitsministeren, og det er også blevet sagt i udvalget, da vi diskuterede dette – at denne kommissionsdomstol kan undersøge disse ting; det er der ikke noget der forhindrer. Vi har foreslået, at det ikke bare skulle være noget, den skulle kunne gøre, hvis den fik lyst til det eller faldt over det eller syntes, det kunne være interessant. Vi har i udvalget foreslået, at der kom et betækningsbidrag, som sagde, at det var noget, man burde gøre for at få en fuldstændig belysning af årsagerne til postskandalen.

Grunden til, at jeg mener, det er nødvendigt at få det nævnt, er, at man ikke kan forvente, at en kommissionsdomstol, som ved Gud nødvendigvis må have endnu mindre begreb om, hvad der foregår på postterminalen, end man har i folketinget, af sig selv skulle tage alle disse ting op og af sig selv skulle henvende sig ikke bare til P & Ts ledelse og de forskellige organisationers ledel-

se, men skulle have den forståelse, at det er nødvendigt at gå helt ned på gulvet, til de ansatte, til deres sikkerhedsrepræsentanter og til deres tillidsrepræsentanter for at få deres vurdering af, hvorfor tingene er gået helt vildt. Man har sagt, at der ikke er nogen grund til at være mistænksom over for kommissionsdomstolen. Jeg har ikke sagt, at man skal være mistænksom. Jeg har sagt, at det ikke er oplagt for enhver juridisk dommer at tænke i arbejdsmiljøproblemer.

Man har også indvendt imod vores forslag, at man ikke skulle gøre noget forsøg på at styre kommissionsdomstolens arbejde. Ja men det er jo styring, når man siger, at den skal tage udgangspunkt i rigsrevisionens beretning; så har man med det samme angivet, hvilket grundlag man ønsker denne undersøgelse skal foregå på. Man kan ikke undgå at påvirke kommissionsdomstolens undersøgelser, hvis man siger, at det er en beretning med disse konklusioner, den skal gå ud fra. Derfor sagde vi, det var nødvendigt, at man fik en bemærkning ind om, at en fuldstændig undersøgelse af forholdene omkring postvæsenet måtte forudsætte, at man fik inddraget og fik hørt dem, der arbejder på gulvet, deres sikkerhedsrepræsentanter og deres tillidsrepræsentanter. Det har udvalget inklusive socialdemokratiet afvist, på trods af at man i socialdemokratiet faktisk synes, at det er meget fornuftigt. Jeg ved ikke, hvorfor man alligevel har syntes, at man måtte afvise det, for de begrundelser, man har givet, holder ikke.

Jeg mener, at dette vil betyde, at der ikke kommer nogen konklusion ud af kommissionsdomstolens arbejde. Det bliver en gentagelse af rigsrevisionens beretning, og det må vi gå imod.

Ebba Strange (SF):

Da mit partis ordfører ikke er til stede, skal jeg begrunde, hvorfor socialistisk folkeparti ikke kan tilslutte sig det ændringsforslag, der er stillet af et flertal.

Vi mener, at den udvidelse af kommissori- et, der ligger i vedtagelsen af ændringsforslaget, er urimelig og unødvendig, og vi henvi- ser til det bilag, der er optrykt i betænkning- en, hvor justitsministeren svarer udvalget:

»Et krav om, at kommissionsdomstolen også skal undersøge forhold, der ligger efter 1980, med henblik på »at klarlægge, om der

[Ebba Strange]

foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført«, indebærer derfor efter justitsministeriets opfattelse en væsentlig fravigelse af de hidtidige principper for anvendelse af en så alvorlig foranstaltning, som gennemførelsen af en undersøgelse ved en kommissionsdomstol må anses for at være. Der kan i den forbindelse navnlig peges på, at kommissionsdomstolen kan pålægge enhver at afgive forklaring for domstolen efter retsplejelovens regler og i øvrigt gennemføre sine undersøgelser under anvendelse af de tvangsmidler, der er tillagt de almindelige domstole i forbindelse med behandling af egentlige straffesager.

På denne baggrund må den foreslåede ændring af kommissoriet efter justitsministeriets opfattelse give anledning til principielle betæneligheder.«

På den baggrund finder vi det i socialistisk folkeparti meget ejendommeligt, at de socialdemokratiske medlemmer af udvalget har tilsluttet sig det ændringsforslag, de borgerlige har stillet, og jeg skal opfordre de socialdemokratiske medlemmer til hellere en gang imellem at komme i mindretal end at hoppe på nogle principper, som de egentlig godt ved er forkerte.

Ninn-Hansen (KF):

Egentlig havde jeg ikke troet, at der skulle være nogen debat om dette meget rigtige og rimelige ændringsforslag.

Ved første behandling svarede justitsministeren på et spørgsmål, som flere af os stillede, at der ikke ville være noget som helst til hinder for, at man i undersøgelsen kunne inddrage forhold både op til lovens ikrafttræden og endda senere, tror jeg ministeren tilføjede. Derfor synes jeg, det er meget rigtigt, at vi ved dette ændringsforslag fastslår, at den undersøgelse ønsker vi skal ske. Der skal ikke være nogen tvivl om, at ingen vil dække over noget tidsrum, når man sætter den undersøgelse i gang. Det bliver jo en offentlig undersøgelse, offentligheden får adgang til kommissionsdomstolen, har vi fået at vide, og derfor kan alle jo konstatere, at der ikke sker noget i forkert retning i forbindelse med denne undersøgelse. Derfor har jeg meget svært ved at forstå, at der kan fremkom-

me indvendinger imod det ændringsforslag, der er stillet af et flertal.

Glensgård (FP):

Først vil jeg gerne rette en dybtfølt tak til fru Jytte Andersen, fordi fru Jytte Andersen så kraftigt har bakket oppositionen op i kravet om en kommissionsdomstol. Der har faktisk ikke været nogen ordfører, der har talt så stærkt for en kommissionsdomstol som socialdemokratiets ordfører, og det synes jeg vi skylder fru Jytte Andersen tak for.

Vi skylder fru Jytte Andersen en yderligere tak, nemlig fordi hun bakkede oppositionen op endnu en gang efter valget i 1981. Fru Jytte Andersen fik sat regeringen på plads efter valget, fordi hun sagde: det er nødvendigt, at vi får nedsat denne kommissionsdomstol så hurtigt som overhovedet muligt, for der skal ikke være nogen tvivl om, at socialdemokratiet ikke vil dække over nogle eventuelt forkerte ting, der er foregået i post- og telegrafvæsenet.

Der var jo vaklen i geledderne i den socialdemokratiske regering. Den nytiltrådte trafikminister havde ikke megen lyst til at gå ind i det arbejde, og justitsministeren var såmænd ikke klar over, om han ville genfremsætte forslaget. Men så kom fru Jytte Andersen og sagde, at hun var enig med oppositionen, og vi fik så regeringsmeddelelsen om, at forslaget ville blive genfremsat. Derfor skylder vi fru Jytte Andersen en dybtfølt tak. Vi blev jo derved fri for at skulle tage i hvert tilfælde et politisk slagsmål om, hvorvidt vi overhovedet skulle have nedsat en kommissionsdomstol eller ej.

Når denne tak er rettet til fru Jytte Andersen, synes jeg også, jeg vil sige et par ord om selve det arbejde, vi har været igennem nu i udvalget.

Når vi stemmer imod ændringsforslaget i dag, er det på ingen måde, fordi vi har lyst til at frede fhv. trafikminister Heinesen. Ham har vi såmænd lyst til at fange i en lang række andre sammenhænge, og vi kan i øvrigt også nå at fange ham, hvis han har lavet noget i sin tid i trafikministeriet, for på det tidspunkt kan vi jo stadig væk nå at sætte statsrevisorerne ind.

Men årsagen til, at en kommissionsdomstol nedsættes, er jo en udtalelse fra et enigt finansudvalg, og den daværende formand, hr. Albertsen, gjorde en kraftig indsats for at

[Glensgård]

få gennemført dette. På det tidspunkt var der faktisk kun 3 medlemmer, som var enige om, at vi skulle have en kommissionsdomstol nedsat, nemlig hr. Askjær Jørgensen, hr. Albertsen og undertegnede, og vi kæmpede så en brav kamp i finansudvalget for at få det gennemført. Ret hurtigt lykkedes det at overbevise de øvrige socialdemokratiske medlemmer, og den næste kamp, vi skulle ind i, var kampen for at få overbevist venstre og de konservative om, at en kommissionsdomstol var en fornuftig ting. Det fik vi så også overbevist om. Derefter fik vi langt om længe et enigt udvalg – der var en enkelt socialdemokrat, som var lidt ked af det – der indstillede, at vi skulle have den pågældende kommissionsdomstol.

Årsagen til kommissionsdomstolens nedsættelse var jo ikke sådan almindelige politiske betragtninger om, at vi syntes, der var noget forkert her eller noget forkert dér i postvæsenet. Nej, årsagen var, at der var sket nogle budgetmæssige overskridelser i postvæsenet, og dem ville vi gerne have placeret ansvaret for, for som daværende trafikminister Risgaard Knudsen sagde, var det svært at give en forklaring på de kraftige overskridelser af budgetterne.

Vi kæmpede nogle måneder frem og tilbage med trafikministeren om, hvordan vi skulle klare situationen, og jeg må så erkende, at jeg kom i mindretal i den sammenhæng, fordi vi altså nøjedes med en enkelt bemærkning til statsregnskabet. Men efter at vi havde haft den lange debat, var vi alle enige om, at det i hvert tilfælde var rimeligt at få undersøgt forholdene omkring de budgetmæssige overskridelser.

Hvad der foregik i går eller for 8 dage siden i post- og telegrafvæsenet, har intet at gøre med forudsætningerne for nedsættelsen af kommissionsdomstolen. Om der ikke kom pakker ud i sidste uge, skal kommissionsdomstolen ikke beskæftige sig med, for så kunne den få nok at gøre, og så vil det simpelt hen blive et domstolsarbejde af en sådan varighed, at vi ikke kan få det afsluttet inden for en rimelig tidsfrist.

Det ændringsforslag, vi nu debatterer, er stort set stillet for at forsøge på at drille fhv. trafikminister Heinesen, og som sagt kunne jeg tænke mig at drille ham i en lang række andre sammenhænge. Men jeg synes, det er forkert at udvide kommissionsdomstolens

tidsramme, fordi det vil gøre arbejdet kolossalt meget større, og dermed vil der være en lang række fisk, som vi ikke får fanget, fra de år, kommissionsdomstolen egentlig burde beskæftige sig med, nemlig de år, hvor de budgetmæssige overskridelser var størst, i flere hundrede millioner kroners størrelsen.

Vi ønsker altså med vor stilling til ændringsforslaget at markere, at vi ikke vil have en kommissionsdomstol sat i gang, som skal beskæftige sig med postvæsenet helt tilbage fra posthornenes tid og så frem til den nye trafikministers, J. K. Hansens, tiltrædelse eller endog senere. Vi vil gerne have tidsrammen fastlagt så nøje, at vi kan få placeret ansvaret for de budgetmæssige overskridelser, således at vi kan få vurderet, om vi skal have tjenestemandssager, om vi skal have ministersager, altså kritik af ministre, eller hvad vi skal, under hensyn til det tidspunkt, hvor vi rent faktisk havde de kraftige overskridelser.

Jeg skal altså indstille, at vi forkaster ændringsforslaget. Skulle det på trods af socialdemokratiets og fremskridtspartiets ellers normale enighed i denne sag alligevel blive vedtaget, endog med socialdemokratiets stemmer, beklager vi det, men det skal ikke forhindre os i senere at stemme for, at vi får en kommissionsdomstol nedsat.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg er nødsaget til at sige til hr. Glensgård, at hvad han just har sagt her, er historieforfalskning. Nu ligger det meget fjernt fra den konservative folketingsgruppe at bryste sig af egne bedrifter, men når tingene er lagt frem, som tilfældet er her, må jeg dog sige, at tanken om en kommissionsdomstol blev fremsat først af repræsentanter for den konservative folketingsgruppe.

I øvrigt er det ikke normen, at man refererer, hvad der foregår i udvalg.

Formanden:

Til det sidste kan jeg sige, at formanden opfattede ikke, at det var i udvalget, dette arbejde med at få tilslutning var foregået, men det er muligt, jeg har misforstået hr. Glensgård.

Albertsen (S):

[Albertsen]

Jeg skal kun i fortsættelse af de bemærkninger, som blev fremført af hr. Palle Simonsen, bekræfte den fremstilling, som han her gav, og tilføje, at baggrunden for et ønske i det efterhånden enige finansudvalg – minus et medlem – i retning af det, der nu bekræftes af folketinget, var at få undersøgt alle forhold, og holdningen var, at det helst skulle være et fuldstændig enigt udvalg. Disse to ting mener jeg opfyldes, dels proceduremæssigt, dels nu lovmæssigt.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Kun for at bekræfte, at formanden i denne sammenhæng har forstået mig 100 pct. korrekt.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg kan bekræfte det, fru Ebba Strange sagde, at der er betænkeligheder ved det ændringsforslag, der er stillet. Når man nedsætter en kommissionsdomstol, er det – sådan har det i hvert fald altid været – fordi der er et vist grundlag for at formode, at der kunne foreligge ansvarspådragende handlinger, herunder disciplinære forseelser for så vidt angår offentligt ansatte.

Det, der nu foreslås i ændringsforslaget, er i virkeligheden, at folketinget beslutter at undersøge, om der i morgen eller i overmorgen måtte blive begået sådanne handlinger, som jeg nævnte her. Det er usædvanligt og kan give anledning til principielle betænkeligheder.

På den anden side ser jeg det sådan, at hvis der er et væsentligt udsnit af folketinget, der ønsker at gøre brug af justitsvæsenet inden for det område, der er nævnt her, så vil vi ikke modsætte os det, men de betænkeligheder, jeg har nævnt i mit brev til udvalget, står jeg naturligvis ved.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-7 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forhandling om justitsministerens redegørelse af 16. februar 1982:

Redegørelse om en forsøgsordning med samfundstjeneste.

(Redegørelse nr. R 4. Anmeldt 16/2 82. Redegørelsen givet 16/2 82. Meddelelse om forhandling 17/2 82).

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Jeg vil starte med at takke ministeren for en udmærket redegørelse. Med de forsøg, der er foreslået i redegørelsen, tager vi i Danmark et lille, forsigtigt skridt i retning af at bruge nogle andre straffeformer end dem, vi almindeligvis kender til, men selv små og forsigtige skridt kan føre til en reform, ja, endog til meget store reformer.

Når jeg kalder det et lille og forsigtigt skridt, skyldes det ikke mindst, at vi her beskæftiger os med meget små talstørrelser. Det skal jeg ikke kritisere ministeren for, men jeg er glad for, at vi i det mindste skal have forsøgene i to områder og ikke, som tanken var, da vi i sin tid startede snakken om samfundstjeneste, alene i København.

Når jeg lægger vægt på, at vi får igangsat disse forsøg, skyldes det selvfølgelig ikke mindst, at den normale frihedsstraf, fængsel, har så mange uønskede bivirkninger, der i mange tilfælde går langt ud over det, der ved domsafsigelsen lå i den egentlige straf.

År for år bliver det mere og mere klart, at de psykiske og sociale eftervirkninger af en fængselsstraf ikke alene rammer den dømte, men også familie, omgangskreds og arbejdsplads. Derfor er det vigtigt, at vi skaber et alternativ til frihedsstraffene.

Vi er godt klar over i socialdemokratiet, at det er en vanskelig periode at starte forsøgene i. Den store arbejdsløshed indbyder måske ikke ligefrem til sådanne forsøg, som kan